

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО, ШУМАРСТВО И ВОДОСТОПАНСТВО
ТЕЛО ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ИПАРД

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА СЛЕДЕЊЕ
на спроведувањето на ИПАРД Програмата 2014-2020
(за периодот до декември 2023)

Декември, 2023

Министерство за земјоделство, шумарство и водостопнаство
Тело за управување со ИПАРД

Годишен извештај за следење на спроведувањето на ИПАРД Програмата 2014-2020

Содржина:

1. Вовед	3
2. Оценка на напредокот во спроведувањето на целите, мерките и инвестициите на ИПАРД Програмата 2014-2020.....	4
2.1 Цели на ИПАРД Програмата 2014-2020.....	4
2.2 Анализа на процесот на спроведување по мерка.....	5
a. Спроведување на мерка 1.....	8
b. Спроведување на мерка 3.....	9
c. Спроведување на мерка 7.....	10

1. Вовед

Според член 52 од Рамковната спогодба за финансиско партнерство, комитетот за следење на ИПАРД III ги презема сите отворени прашања кои се однесуваат на ефикасноста и квалитетот на спроведувањето на ИПАРД Програмата 2014-2020 за да се постигнат целите на Програмата.

Комитетот за следење на ИПАРД се грижи за исполнување во однос на ефикасноста и квалитетот на спроведувањето на ИПАРД програмата 2014-2020 со цел да се постигнат целите на ИПАРД Програмата. Комитетот за следење на ИПАРД II ги испитува резултатите од ИПАРД Програмата 2014-2020, особено постигнувањето на целите поставени за различните мерки и напредокот во користењето на финансиските средства на тие мерки и распределбите на подмерките во рамките на мерките каде што се вклучени такви средства. Во врска со ова, Телото за управување со ИПАРД (ТУ со ИПАРД) гарантира дека сите релевантни информации за напредокот на мерките и подмерките, се ставени на располагање на членовите на Комитетот за следење. За оваа цел ТУ со ИПАРД го подготвува овој извештај за следење.

Полугодишните податоци за следење на спроведувањето на ИПАРД програмата 2014-2020 година (јуни - јануари) се презентирани во годишниот извештај за следење, кој ТУ го доставува до Комитетот за следење на ИПАРД II и е составен дел на годишниот извештај за спроведување на ИПАРД програмата. Годишните податоци за следење (јануари - јуни) се претставени во овој извештај.

Со цел да се обезбедат подетални информации за спроведувањето на Програмата, овој извештај за следење ќе презентира излезни (output) индикатори со статус од 31^{ви} октомври¹ 2023 година. Индикаторите што даваат информации за типот на производство или типот на инвестиции се доставуваат од страна на АФПЗРР на полугодишно ниво и имаат статус до 30^{ти} јуни 2023 година.

¹ Само излезните (output) индикатори за број на барања/примена финансиска поддршка, одобрени и исплатени барања се презентирани со статус од 31^{ви} октомври 2023 година.

2. Оценка на напредокот во спроведувањето на целите, мерките и инвестициите на ИПАРД Програмата 2014-2020

2.1 Цели на ИПАРД Програмата 2014-2020

И покрај тоа што Програмата потенцијално служи за повеќе од една цел според ИПА II и нејзината конзистентност со Националната стратегија за земјоделство и рурален развој (НАРДС) 2014-2020, целите на Програмата се групираат во следниве приоритетни области:

- Зајакнување на одржливоста на земјоделските стопанства и конкурентноста на сите видови земјоделство и примарна преработка на храна, истовремено прогресивно усогласувајќи се со стандардите на Унијата. Цели ќе се постигнат со спроведување на мерките за „Инвестиции во основни средства на земјоделски стопанства“ и „Инвестиции во основни средства за преработка и маркетинг на земјоделски и рибни производи“.
- Враќање, зачувување и зајакнување на екосистемите зависни од земјоделството и шумарството.
- Промовирање на рамномерен територијален развој во руралните области. Целта ќе се достигне со спроведување на мерката „Подобрување и развој на руралната инфраструктура“ и „Диверзификација на фармите и развој на бизнис“.
- Трансфер на знаење и зајакнување на јавната администрација во спроведувањето на програмите за рурален развој.

Мерката „Техничка помош“ е хоризонтална мерка, која поддржува успешно спроведување на целата програма, затоа оваа мерка не може да биде директно поврзана со посебна цел.

Постигнувањето на целите на мерката се оценува преку сет на специфични индикатори дефинирани и насочени за секоја мерка².

Индикатори за мерката		Проектирана цел	Постигнати резултати	Постигнато во %
Мерка 1	Број на поддржани проекти	3.100	1.798	57,9%
	Број на земјоделски стопанства кои изведуваат проекти на модернизација	3.100	1.795	57,9%
	Број на економски ентитети кои постепено се унапредуваат до стандарди на ЕУ	1.200	686	57,1%
	Број на земјоделски стопанства кои постепено напредуваат кон целосна усогласеност со стандардите на ЕУ за благосостојба на животните	30	140	466%
	Број на стопанства што инвестираат во производство на обновлива енергија	25	2	8%
	Број на стопанства што инвестираат во управување со добиток заради	50	/	/

² Индикаторите за бројот на поддржани проекти, број на земјоделски стопанства/претпријатија кои изведуваат проекти за модернизација и број на земјоделски стопанства /претпријатија кои развиваат дополнителни или диверзифицирани извори на приход во руралните области имаат статус од 31^{вн} октомври 2023 година. Другите индикатори на оваа табела имаат статус од 30^{тн} од јуни 2023 година.

Министерство за земјоделство, шумарство и водостопнаство
Тело за управување со ИПАРД

Годишен извештај за следење на спроведувањето на ИПАРД Програмата 2014-2020

	намалување на емисиите на N2O и метан (складирање на ѓубриво)			
	Вкупни инвестиции во физички капитал кај поддржаните земјоделски стопанства	48 милиони €	40 милиони €	83,3%
Мерка 3	Број на поддржани проекти	220	116	52,7%
	Број на стопанства кои изведуваат проекти на модернизација	220	116	52,7%
	Број на економски ентитети кои постепено се унапредуваат до стандарди на ЕУ	200	8	4%
	Број на стопанства што инвестираат во производство на обновлива енергија	20	1	5%
	Број на креирани работни места (брuto)	1.300	/	/
	Вкупни инвестиции во физички капитал кај поддржаните стопанства	52 милиони €	38 милиони €	73,0%
Мерка 7	Број на поддржани проекти	300	154	51,36%
	Број на земјоделски стопанства кои развиваат дополнителни или диверзифицирани извори на приход во руралните области	70	/	/
	Број на корисници што инвестираат во производство на обновлива енергија	25	/	/
	Број на креирани работни места (брuto)	1.000	/	/
	Вкупни инвестиции во физички капитал кај поддржаните корисници	9 милиони €	28,4 милиони €	315%

2.2 Анализа на процесот на спроведување по мерка

Спроведувањето на ИПАРД Програмата 2014-2020 започна во април 2017 година со поднесување на барањата на првиот јавен повик (кој ги вклучи сите 3 мерки). Од тогаш се објавени дополнителни 8 јавни повици:

- Јавен повик 01/2018 за поднесување на барања за мерка 3,
- Јавен повик 02/2018 за поднесување на барања за мерка 1,
- Јавен повик 01/2019 за поднесување на барања за мерка 7,
- Јавен повик 02/2019 за поднесување на барања за мерка 3,
- Јавен повик 01/2020 за поднесување на барања за мерка 1,
- Јавен повик 01/2021 за поднесување на барања за мерка 7,
- Јавен повик 01/2022 за поднесување на барања за мерка 3 и
- Јавен повик 01/2023 за поднесување на барања за мерка 3.

Имајќи го предвид отстапувањето од правилото N+3 за финансиската распределба за 2020 година и со цел да се задоволат барањата на преработувачката индустрија и да се овозможи неодобрените средства од Програмата (како и средствата од откажаните договори/проекти (по барање на барателите – зголемување на пазарните цени претходно одобрени од Агенцијата)) да станат достапни за корисниците, последниот јавен повик (01/2023) е објавен во септември 2023 година. За таа цел, пред објавувањето на јавниот

Министерство за земјоделство, шумарство и водостопнаство
Тело за управување со ИПАРД

Годишен извештај за следење на спроведувањето на ИПАРД Програмата 2014-2020

повик, Телото за управување со ИПАРД подготви измени на Програмата. Рокот за поднесување на барања на последниот јавен повик заврши на 31^{ви} октомври, па за резултатите од овој повик ќе се известува во следниот извештај.

Состојбата со поднесените барања е следнава:

Мерка	Поднесени		Одобрени		Исплатени	
	Број	ЕУ дел	Број	ЕУ дел	Број	ЕУ дел
1	3.251	35.979.297	1.942	20.626.848	1.795	15.637.235
3	225	57.257.461	146	22.862.260	116	17.331.911
7	698	63.898.035	218	19.892.670	154	8.811.037
9	41	384.604	27	343.396	23	224.391
Total	4.215	157.519.397	2.333	63.458.873	2.091	42.004.574

Анализата за спроведувањето на мерките 1, 3 и 7 од Програмата по региони е направена од страна на Телото за управување со ИПАРД и се заснова на податоци од системот за следење и со датум на важност на податоци од 31^{ви} октомври 2023 година.

Регион	Поднесени	Одобрени			Исплатени		
	Број (А)	Број (Б)	% (Б/А)	ЕУ дел	Број (В)	% (В/А)	ЕУ дел
Пелагонија	1.520	904	59 %	9.388.891	881	58 %	9.039.005
Вардар	965	579	60 %	7.264.148	513	53 %	4.144.854
Североисточен	193	85	44 %	846.531	87	45 %	794.232
Југоисточен	336	163	49 %	9.443.990	142	42 %	5.849.593
Скопски	360	170	47 %	15.597.321	104	29 %	8.095.082
Југозападен	240	116	48 %	4.262.940	91	38 %	3.154.282
Полошки	166	76	46 %	10.524.076	61	37 %	5.709.553
Источен	394	213	54 %	5.787.580	201	51 %	4.985.582
Вкупно	4.174	2.306	55 %	63.115.477	2.080	50 %	41.772.183

Податоците и резултатите од горната табела може да се поткрепат со фактот дека регионите како Пелагонискиот, Вардарскиот и Југоисточниот имаат понапредно земјоделско производство предводено најмногу од растителното производство (житни култури, овоштарство и лозја и зеленчук). Дополнително, инвестициите во растителното производство, особено во набавката на нови машини и опрема, се помалку комплицирани за спроведување (нема потреба од дозволи за градба/реконструкција или во случај на трактори нема потреба од доказ за еколошките стандарди). Успешноста на имплементацијата во Скопскиот регион, особено во мерката 3, се должи на седиштето на барателот. Најголем дел од компаниите корисници на ИПАРД се со седиште во Скопје, но локацијата на инвестицијата може да биде во друг регион.

Министерство за земјоделство, шумарство и водостопнаство
Тело за управување со ИПАРД

Годишен извештај за следење на спроведувањето на ИПАРД Програмата 2014-2020

Поддршка во мерка 1 по статистички региони:

Регион	Поднесени	Одобрени			Исплатени		
	Број (А)	Број (Б)	% (Б/А)	ЕУ дел	Број (В)	% (В/А)	ЕУ дел
Пелагонија	1.355	828	61 %	5.350.192	813	60 %	5.865.435
Вардар	859	551	64 %	4.169.227	495	58 %	2.509.893
Североисточен	146	73	50 %	482.895	76	52 %	460.854
Југоисточен	240	126	53 %	3.005.789	114	48 %	1.661.580
Скопски	182	102	56 %	2.942.589	61	34 %	1.207.714
Југозападен	158	85	54 %	402.035	72	46 %	343.678
Полошки	67	27	40 %	1.997.277	21	31 %	1.283.660
Источен	244	150	61 %	2.276.844	146	60 %	2.296.421
Вкупно	3.251	1.942	60 %	20.626.848	1.798	55 %	15.629.235

Поддршка во мерка 3 по статистички региони:

Регион	Поднесени	Одобрени			Исплатени		
	Број (А)	Број (Б)	% (Б/А)	ЕУ дел	Број (В)	% (В/А)	ЕУ дел
Пелагонија	38	25	66 %	2.417.398	26	68 %	1.888.151
Вардар	33	18	55 %	1.740.259	13	39 %	1.109.072
Североисточен	7	4	57 %	162.334	4	57 %	161.635
Југоисточен	38	25	66 %	4.382.704	20	53 %	3.235.133
Скопски	44	29	66 %	6.784.738	19	43 %	4.729.719
Југозападен	11	10	91 %	1.946.623	7	64 %	1.852.663
Полошки	22	15	68 %	3.319.977	19	86 %	2.467.193
Источен	32	20	63 %	2.108.227	20	63 %	1.888.345
Вкупно	225	146	65 %	22.862.260	128	57 %	17.331.911

Поддршка во мерка 7 по статистички региони:

Регион	Поднесени	Одобрени			Исплатени		
	Број (А)	Број (Б)	% (Б/А)	ЕУ дел	Број (В)	% (В/А)	ЕУ дел
Пелагонија	127	51	40 %	1.681.301	42	33 %	1.285.419
Вардар	73	10	14 %	1.394.662	5	7 %	525.889
Североисточен	40	8	20 %	221.302	7	18 %	171.743
Југоисточен	58	12	21 %	2.155.497	8	14 %	952.880
Скопски	134	39	29 %	5.869.994	24	18 %	2.157.649
Југозападен	71	21	30 %	1.954.282	12	17 %	957.941
Полошки	77	34	44 %	5.206.822	21	27 %	1.958.700
Источен	118	43	36 %	1.408.810	35	30 %	800.816
Вкупно	698	218	31 %	19.892.670	154	22 %	8.811.037

Министерство за земјоделство, шумарство и водостопнаство
Тело за управување со ИПАРД

Годишен извештај за следење на спроведувањето на ИПАРД Програмата 2014-2020

а. Спроведување на мерка 1

Објавени се три јавни повици за мерка 1 (01.2017, 02.2018 и 01.2020). Процесот на одобрување на барањата е завршен. Стапката на одобрување е 60% на првиот јавен повик (01/2017), 58% на вториот јавен повик (02/2018) и 61% на третиот јавен повик (01/2020). Од 1.942 договори во износ од 22.626.848 € ЕУ дел, досега се реализирани 1.798, а исплатени се 15.629.235 € средства од ЕУ.

Типови на производство засегнати од инвестициите во мерка 1³:

Тип на производството	Поднесени барања (А)	Одобрени барања (Б)	% (Б/А)	Одобрен ЕУ дел	Исплатени барања (В)	% (В/А)	Исплатен ЕУ дел
Лозарство	476	305	64 %	3.813.485	284	60 %	1.761.349
Овоштарство	1.009	626	62 %	6.116.211	598	59 %	5.492.579
Градинарство вклучително стакленици	214	114	53%	965.911	107	50 %	716.027
Житарици	1.403	854	61%	6.689.549	768	55 %	5.764.093
Индустриски растенија	52	22	42%	187.455	22	42%	139.846
Производство на млеко	43	8	19%	266.920	5	12%	196.535
Производство на месо	28	5	18%	2.062.363	4	14%	871.706
Производство на јајца	10	2	20%	446.268	1	10%	321.981
Преработка на земјоделско стопанство	11	4	36%	72.333	1	9%	12.786
Производство на енергија од обновливи извори	5	2	40%	6.353	2	40%	6.353

Интересот и искористеноста на ИПАРД поддршката за видовите инвестициски активности во мерката 1 е првенствено за набавка на опрема и машини. Нема интерес за инвестициски активности за изградба или реконструкција на земјоделски објекти, развој на инфраструктура на фармите или објекти за активности по бербата и директен маркетинг на фармите. Причината за оваа состојба е неможноста на барателите да добијат дозволи за градба/реконструкција. Легализацијата на фармите, недостатокот на детални урбанистички планови во селата и слабите капацитети на руралните општини одговорни за ова прашање се дополнителни проблеми што го попречуваат процесот на добивање на одобрение за изградба или реконструкција.

Исто така, не се покажа интерес за инвестиции во системи за наводнување, комбајни, специјализирани приколки и возила за земјоделски транспорт и набавка на повеќегодишни

³ Податоците презентирани во табелата се со важност до јуни 2023

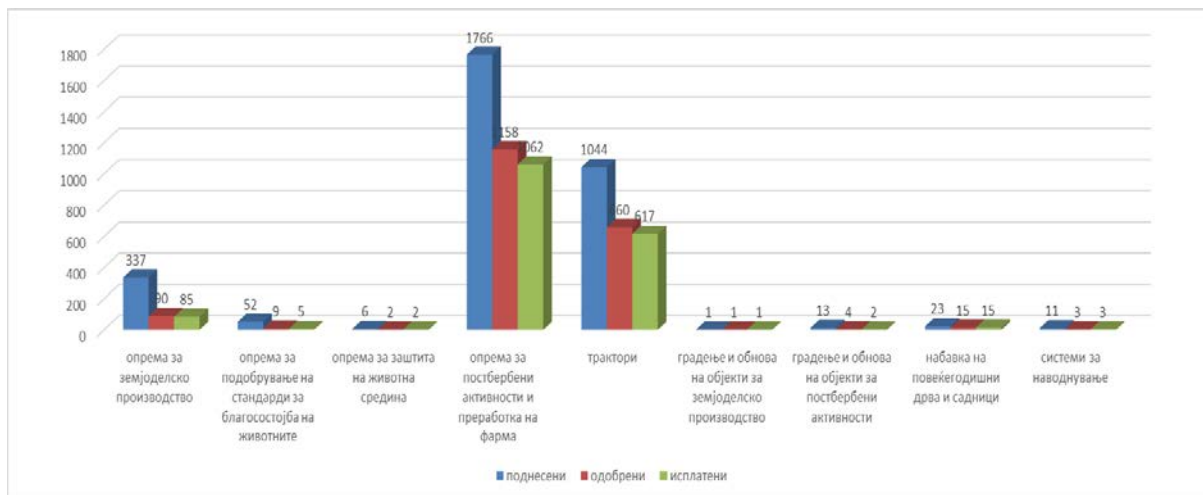

Министерство за земјоделство, шумарство и водостопнаство
Тело за управување со ИПАРД

Годишен извештај за следење на спроведувањето на ИПАРД Програмата 2014-2020

дрвја и растенија. Инвестициите во наводнување имаат помала вредност и тие обично се комбинираат со друга опрема и машини. Со цел да се избегне двојно пребројување на проектите, системот за следење ги регистрира овие мешани барања според повисоката цена на набавената ставка, во овој случај опремата или машинеријата.

б. Спроведување на мерка 3

Имаше пет јавни повици за мерка 3 (01/2017, 01/2018, 02/2019, 01/2022 и 01/2023). Процесот на одобрување на барањата на четирите повици е завршен. Стапката на одобрување на првиот јавен повик достигна 46%, 58% на вториот и 80% на третиот и 67% на четвртиот јавен повик. Од 146 договори (22.862.260 € ЕУ фондови), досега се реализирани и исплатени 116, при што на корисниците се распределени 17.331.911 € средства од ЕУ. Имајќи предвид дека последниот повик по мерката (исто така последен повик од ИПАРД II Програмата) заврши на 3^{ти} октомври, барањата по овој повик сè уште се обработуваат во Агенцијата.

Типови на производство засегнати од инвестициите во мерка 3⁴:

Тип на производство	Поднесени барања (А)	Одобрени барања (Б)	% (Б/А)	Одобрен ЕУ дел	Исплатени барања (В)	% (В/А)	Исплатен ЕУ дел
Собирни центри за млеко	11	7	64 %	972.966	5	50 %	296.171
Преработка на млеко	13	8	62 %	685.873	6	46 %	471.128
Преработка на месо	35	27	77 %	3.376.837	23	66 %	2.910.755
Собирни центри овошје и зеленчук	30	22	73 %	5.500.405	16	53 %	3.169.365
Преработка овошје и зеленчук	69	43	62 %	7.670.252	41	59 %	6.881.904
Преработка	25	13	52 %	663.429	7	28 %	240.874

⁴ Податоците презентирани во табелата се со важност до јуни 2023

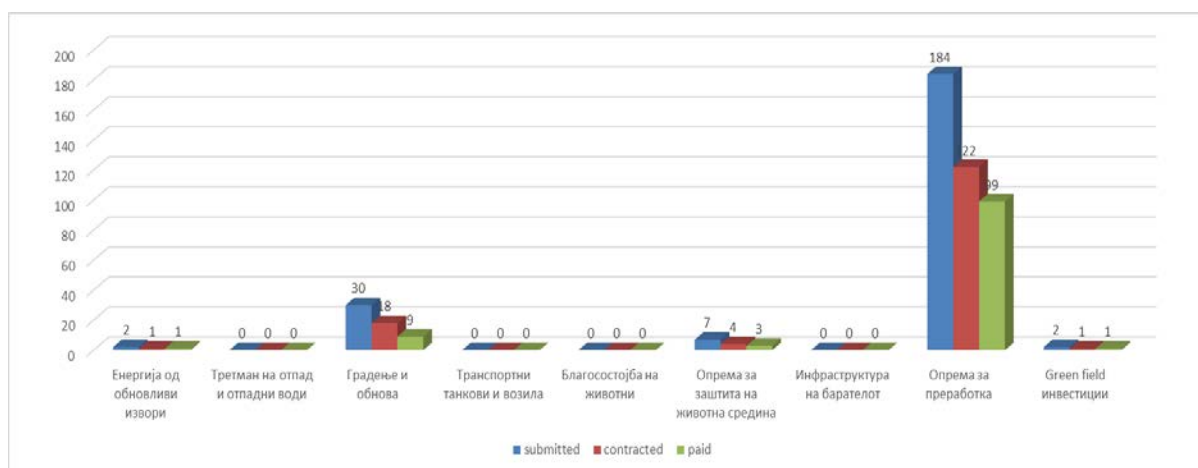

Министерство за земјоделство, шумарство и водостопнаство
Тело за управување со ИПАРД

Годишен извештај за следење на спроведувањето на ИПАРД Програмата 2014-2020

житарици и мелничка инд.							
Масти и масла	4	2	50 %	24.616	1	25 %	9.620
Вино	38	24	63 2%	3.967.882	14	37 %	2.375.622

Слично на мерката 1, повеќето видови инвестиции во оваа мерка се во набавка на машини и опрема за специјализирани производствени активности. Сепак, имаше 30 барања и 10 договори за проекти кои вклучуваат инвестиции во изградба/реконструкција на оперативни објекти. Барателите не покажуваат интерес да инвестираат во подобрување на стандардите за благосостојба на животните, управување со отпад и отпадни води, подобрување на инфраструктурата на фармите и специјализирани транспортни приколки и возила. Во 45 наврати, договорите биле откажани по барање на барателите, најчесто поради значително зголемување на цените.

с. Спроведување на мерка 7

За оваа мерка беа објавени три јавни повици. На првиот јавен повик (01/2017) има 23 одобрени барања (придонес од ЕУ од 3.222.895 €) и стапка на одобрување од 12,6%. На овој повик беа поднесени голем број барања (46) за инвестиции во производство на обновлива енергија. Сите беа одбиени поради неисполнување на критериумите од Програмата. Инвестициите во производството на обновлива енергија подоцна беа исклучени од понатамошни јавни повици. На вториот јавен повик беа поднесени 261 пријава и склучени 80 договори (придонес од ЕУ од 6.470.773 €). Стапката на одобрување на барањата на овој јавен повик е 30,6 %. На третиот јавен повик беа поднесени 250 барања и потпишани 115 договори (придонес од ЕУ од 9.932.701 €). Стапката на одобрување на барањата на овој јавен повик е 46,0 %.

Вкупно се исплатени 154 проекти (средства на ЕУ 8.811.037 €)

Министерство за земјоделство, шумарство и водостопнаство
Тело за управување со ИПАРД

Годишен извештај за следење на спроведувањето на ИПАРД Програмата 2014-2020

Типови на производство засегнати од инвестициите во мерка 7⁵:

Тип на производство	Поднесени барања (А)	Одобрени барања (Б)	% (Б/А)	Одобрен ЕУ дел	Исплатени барања (В)	% (В/А)	Исплатен ЕУ дел
Одгледување на печурки и тартуфи	1	0	0 %	0	0	0 %	0
Цвеќарство	9	1	11 %	185.623	0	0 %	0
Производство на семе и расад	3	1	33 %	73.847		0 %	
Одгледување на животни	7	1	14 %	183.657	1	14 %	173.326
Пчеларство	200	90	45 %	295.890	76	38 %	114.278
Одгледување на лековити, зачински и ароматични растенија	27	9	33 %	23.113	5	18 %	17.708
Одгледување на дрва за сеча и биомаса	4	0	0%	0	0	0 %	0
Рибарство и аквакултура	5	0	0%	0	0	0 %	0
Преработка на млеко	17	1	6%	20.549	1	6 %	19.301
Преработка на месо	1	0	0%	0	0	0 %	0
Преработка на овошје и зеленчук	46	21	46%	2.185.678	11	24 %	525.162
Преработка на житарици	1	0	0%	0	0	0 %	0
Пијалоци	8	1	13%	222.562	0	0 %	0
Преработка на дрво	33	15	45 %	2.186.060	12	36 %	1.628.901
Производство на мебел	105	40	38 %	7.839.941	18	17 %	2.339.349
Занаетчиство	9	4	44 %	506.398	1	11 %	16.331
Ветеринарни услуги	33	10	30 %	624.259	4	12 %	33.039
Сервиси за поправка и одржување	2	0	0 %	0	0	0 %	0
Социјални услуги	5	0	0 %	0	0	0 %	0
Обуки и едукативни услуги	8	2	25 %	503.362	2	25 %	14.974
Транспортни услуги	1	0	0 %	0	0	0 %	0
Останати услуги	8	1	13 %	410.708	0	0 %	0
Туристичко сместување	67	16	24 %	3.928.155	10	15 %	1.409.647

⁵ Податоците презентирани во табелата се со важност до јуни 2023

Министерство за земјоделство, шумарство и водостопнаство
Тело за управување со ИПАРД

Годишен извештај за следење на спроведувањето на ИПАРД Програмата 2014-2020

Угостителски услуги	25	3	12 %	390.643	0	0 %	0
Рурални музеи	14	2	14 %	549.110	1	7 %	147.717
Семинари и тренинзи	8	0	0 %	0	0	0 %	0
Рекреативни активности	7	0	0 %	0	0	0 %	0
Производство на енергија од сонце, вода, ветер, геотермална енергија	40	0	0 %	0	0	0 %	0
Производство на био гориво	1	0	0 %	0	0	0 %	0
Енергија за сопствено користење	5	0	0 %	0	0	0 %	0

Во оваа мерка, преовладува интересот за инвестирање во изградба и реконструкција на оперативни објекти за соодветните економски активности, инвестиции за подобрување на инфраструктурата на барателите и инвестиции во специјализирана опрема за преработка.

